

Motion till riksdagen

1988/89:N407

av Karin Israelsson (c)

Användningen av vinstmedel från statens vattenfallsverk

Norrland måste få del av vinsterna från vattenkraften. Kravet har rests de senaste åren från många håll i den norra regionen. Detta krav är klart berättigat. Bara genom att återföra en liten del av vinsten skulle Västerbottens inland kunna tillföras 100 milj. kr. årligen för insatser som på sikt skulle rädda inlandet.

Som framgått av bland annat undersökningar vid Umeå universitet slår elprishöjningar 4 till 5 gånger så hårt i norr som i Syd- och Mellansverige. Rimligtvis borde staten då kompensera denna fördyring.

Vattenfall har genom sina kraftledningar tagit i anspråk åtskilliga ha produktiv skogsmark som inte kan nyttjas av vare sig de privata skogsägarna eller domänverket och andra skogsbolag. Enligt beräkningar gjorda i slutet av 70-talet utgjorde det årliga produktionsbortfallet på grund av dessa kraftledningsgator ca 630 000 m³ sk (skogskubikmeter). Dessa förluster kompenseras inte för de på orten boende. Detta är ett ytterligare skäl för att kompensation och del i vinsten rimligen bör utgå.

Regional obalans

Den regionala obalansen i Västerbottens län är inte uppenbar för den som studerar befolkningsutvecklingen i länet. Den positiva tillväxten står dock främst Umeå kommun för. En kommun som nått sin tillväxt tack vare att forskning och utveckling samt utbildning förlagts dit. Det är dessa orter som står för den stora befolkningstillväxten i landet. Där finns även ett rikt utbud på den kulturella sidan.

Det pågår en utflyttning av främst de unga och välutbildade från inlandet som inte motsvarar den totala bilden av tillståndet i Västerbottens län. Allt för många unga kvinnor flyttar ut vilket inte är bra för befolkningsstrukturen.

De forna bassysselsättningarna avtar i betydelse då jordbruket i en allt snabbare takt tycks avvecklas och då skogsbruket av olika anledningar drar ner sin verksamhet. Krisen i befolkningstillväxten i inlandet kräver snabba och målmedvetna åtgärder. Detta är helt nödvändigt om inlandet skall överleva.

Framtidens företagssatsningar

Enligt prognoser för framtida satsningar kommer kemisk industri, elektroindustri, transportmedelsindustri och instrumentindustrin vara de områden som

man satsar mest i både när det gäller materiella och immateriella investeringar.

Det innebär att de företag som bedriver en omfattande forsknings- och utvecklingsverksamhet i allmänhet också har en stark prioritering av marknadsinvesteringar. För att nå framgångar på den internationella marknaden krävs också för framtiden stöd till investeringar i ny teknik.

För att starta nya företag i de nämnda grupperna av industrier krävs entreprenörer som är villiga att ta de risker detta medför. Allt för många företag som startat de senare åren har tyvärr inte klarat den skuldsättning de tvingats till för att starta ett eget företag. Detta drabbar inte minst alla de kvinnor som på ett föredömligt sätt vågat satsa på eget företag i inlandet. Det är viktigt att kunna eliminera de ekonomiska risker som dessa satsningar innebär.

Det måste skapas ett småskaligt startpaket för företagare

Företagare som skall starta ett företag idag, förutom att han måste ha en produktidé, möts ofta av stora startproblem i form av svårigheter att få tillgång till mjuka pengar för aktiekapital och rörelsekapital under de första åren. Som regel kräver banker och andra kreditgivare så stora säkerheter att många entreprenörer inte vågar starta nya företag och projekt. Kan man lösa och minimera de ekonomiska startriskerna för företagaren, så kommer många duktiga personer att vilja starta nya företag med nya typer av produkter. Detta kan då ske även i Västerbottens inland.

Vattenfall bör därför av sin vinst bevilja mjukkaptal för ett tjugofemtal startpaket placerade i inlandet.

Företagaren borde kunna låna 50 tkr till aktiekapital utan annan säkerhet än företagsinteckningar. Rörelsekapital bör kunna lånas upp till 250 tkr utan särskild säkerhet och där ett samarbetsavtal med någon affärsbank skulle kunna tillföra företagaren motsvarande belopp från banken. Kapitalbehovet skulle då vara för 25 pilotprojekt:

25 × 50 tkr	Aktiekapital	1 250'
25 × 250 tkr	Rörelsekapital	6 250'
5 × 250 tkr	Projektadm 5 år	1 200'
	Summa totalt	8 700'

Kapitalet utgår inte som något bidrag utan som ett lån till företagaren. Naturligtvis ingår det risker för förluster, men en större del av projekten kommer att lyckas.

Projekten kommer att bygga på affärsmässiga grunder och Vattenfall har stora möjligheter att få tillbaka sina pengar som då kan återinvesteras i nya startpaket.

Detta skulle på sikt kunna ge 40 till 100 årsanställda i en avfolkning-kommun.

I en beslutsgrupp kan lämpligen ingå förutom Vattenfall olika fonder som ofta finns i inlandskommunerna eller industriaktiebolag, företagarförbundet, konsult och bank. Denna grupp skall arbeta synnerligen informellt och

endast fatta beslut i finansieringsfrågorna. En lämplig organisation för projektet är förmodligen någon form av stiftelse eller aktiebolag.

Mot. 1988/89
N407

Projektförslag

Den snabba utvecklingen av kommunikationsutrustning och telenät innebär att centrala dataavdelningar står inför en omstrukturering både när det gäller utveckling, design och drift av ADB-system.

Decentraliseringen kommer nu att kunna genomföras till relativt låga kostnader, vilket också är en strävan från beslutande i samhället, men som hittills inte visats i prov på reella satsningar.

En tänkt utveckling i början av 90-talet är en uppbyggnad av distanscentraler med kompetent ADB-personal ute i landet. Där kan exempelvis utveckling av och underhåll av olika ADB-system ske. Själva systemdesignen behålles centralt i företagen.

Det finns redan idag företag som påbörjat en omstrukturering enligt den beskrivna modellen. Det finns många fördelar med distanscentraler:

- lägre löner i landsorten
- personalen stannar
- låga omkostnader
- mera produktion per arbetstimma
- distanscentralen bör ägas av personalen och företaget
- möjligheter till utveckling då även externa konsultuppdrag förekommer
- låga investeringar per arbetsplats
- utvecklingen harmoniserar med samhällets intentioner att hela Sverige skall leva

Det finns naturligtvis betydligt flera goda skäl för att placera dessa centraler i Västerbottens inland.

Förutom banker, försäkringsbolag och bondekooperationen så är Vattenfall genom sin regionala struktur väl lämpad att bygga upp ett antal distanscentraler.

Dessa centraler skulle i en första omgång kunna lokaliseras till Sorsele, Vilhelmina, Storuman och Malå.

Inom Vattenfall finns det många utvecklingsmöjligheter när det gäller sk mjukvara. Dessa har även en stor exportpotential som skulle sammankopplas med de förhandlingar som pågår i Skellefteå om leverans av ADB-system till Estland och Lettland.

Investeringar per arbetsplats när det gäller dataföretag är så låga som 25 till 50 tusen kronor. Detta bör då jämföras med industrinvesteringar som vid nyetablering ofta uppgår till 1 miljon kronor per arbetsplats.

Framtidens informationsamhälle bygger på en dataterminal med bild, text och röstkontakt med omvärlden. Genom denna teknik kommer förläggningen av arbetsplatsen inte att spela någon roll då dessa kontaktvägar kan upprättas över hela landet, bara tillräcklig kapacitet finns på de ledningsnät som behöver anlitas.

Satsningar på bland annat dessa företag men även andra utvecklingsbara enheter i den framtida industrin kan med dessa medel bli det som räddar vårt inland. Andra viktiga utvecklingsprojekt bör kunna stödjas med denna

modell inte minst på träförädlingsidan. Redan idag finns det framgångar på elektronikindustrins område, dessa bör ytterligare kunna utvecklas med detta riskvilliga kapital. För att underlätta persontransporter bör även ett lättadministrerat persontransportstöd kunna fördelas av Vattenfalls vinster.

Mot. 1988/89
N407

Dessa förslag är naturligtvis tillämpliga på de andra norrlandslänen.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag innebärande att del av Vattenfalls vinster anslås för nyetableringar i småskalig företagsamhet i Västerbottens inland.

Stockholm den 18 januari 1989

Karin Israelsson (c)